

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Maria Szczepanec

w sprawie ze skargi P. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu

pod sygn. akt I ACa 1176/23

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 stycznia 2025 r.

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I ACa 1176/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie później niż w terminie miesiąca od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Poznaniu odpisu niniejszego postanowienia;**

**III. przyznaje skarżącemu P. S. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości 4500 (cztery tysiące pięćset) zł, za okres od 23 sierpnia 2023 r. do 29 stycznia 2025 r.;**

**IV. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu zwrócić skarżącemu – P.S. opłatę od skargi w wysokości 200 zł (dwieście) zł;**

**V. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego P. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.**

Janusz Niczyporuk    Paweł Księżak    Maria Szczepaniec

## **UZASADNIENIE**

Pismem z 15 października 2024 r. [data doręczenia do: (a) Sądu Apelacyjnego w Poznaniu – 17 października 2024 r., (b) Sądu Najwyższego – 10 grudnia 2024 r.] r.pr. M. W. – pełnomocnik P. S. (zwanego dalej: „Skarżący”) wniósł o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt I ACa 1176/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydanie zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu w przedmiocie wyznaczenia terminu rozprawy;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz Skarżącego kwoty 10 000,00 (dziesięciu tysięcy) zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pełnomocnik Skarżącego wskazał, że przedmiotowa sprawa została zainicjowana pozwem Skarżącego z 31 lipca 2015 r. Następnie, że 23 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał wyrok w I instancji, częściowo uwzględniający powództwo. Od ww. wyroku strona pozwana 18 kwietnia 2023 r. złożyła apelację w części, tj. w zakresie uwzględniającym powództwo Skarżącego. Dalej, że 12 maja 2023 r. sąd I instancji przekazał apelację wraz z aktami sprawy do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. 22 maja 2023 r.

został wyznaczony sędzia referent do sprawy. Ostatnią czynnością było wydanie zarządzenia z 23 sierpnia 2023 r. w przedmiocie doręczenia Skarżącemu odpisu apelacji strony pozwanej.

W ocenie pełnomocnika Skarżącego powyższe okoliczności uzasadniają zarzut, iż w sprawie doszło do przewlekłości postępowania w rozumieniu ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”). Uzasadniając powyższe stanowisko pełnomocnik Skarżącego wskazał na dotychczasowe orzecznictwo w sprawach o przewlekłość postępowania.

W odpowiedzi na skargę, Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał na szczególne obciążenie pracą sędziów orzekających w I Wydziale Cywilnym i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, będące wynikiem okoliczności niezależnych od sądu. Wskazał na gwałtowny wzrost wpływu spraw apelacyjnych, w szczególności spraw dotyczących kredytów frankowych. Ich wpływ w 2022 r. wyniósł 1877 spraw, w 2023 r. 3415 spraw, a w roku 2024, w okresie od 1 stycznia do 30 listopada 2024 r. aż 3588 spraw. Następnie Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu podniósł, że z dniem 1 lipca 2023 r. wydziały odwoławcze przejęły rozpoznawanie zażaleń na postanowienia w przedmiocie zabezpieczeń, co dodatkowo zwiększyło obciążenie Sądu Apelacyjnego. Ich wpływ kształtował się następująco. W okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. wyniósł 1886 spraw, zaś w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 listopada 2024 r. wyniósł 3248 spraw.

Uzupełniając Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał na sytuację kadrową w I Wydziale Cywilnym i Własności Intelektualnej, która to obiektywnie nie pozwala na znaczne skrócenie czasu trwania postępowań. Podniósł on, że na 22 stanowiska orzecznicze ogółem nieobsadzonych pozostaje aż 5, przy czym liczba ta ulegnie wzrostowi w związku z przejściem w roku 2025 kolejnego sędziego w stan spoczynku.

Kończąc Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nadmienił, że zgodnie z § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca

2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, za wyjątkiem spraw pilnych, sprawy apelacyjne są wyznaczane na rozprawy wg kolejności ich wpływu. Dalej, że sprawa Skarżącego nie zlicza się do spraw rozpoznawanych poza kolejnością, zaś w skardze na przewlekłość nie zostały podniesione żadne okoliczności szczególne uzasadniające wyznaczenie terminu rozprawy z wyprzedzeniem spraw, które wcześniej wpłynęły do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 1176/23, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w tej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Przeprowadzona analiza akt sprawy w całości pokrywa się ze stanem sprawy zarysowanym przez pełnomocnika Skarżącego w skardze. Tym samym zbędne jest ponowne przytaczanie stanu faktycznego.

Należy podnieść, że jakkolwiek nawet kilkunastomiesięczny okres wyczekiwania na termin rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie, to jednak za pozbawione uzasadnienia uznać należy zwlekanie z rozpoznaniem sprawy przez tak długi okres, jaki ma miejsce w omawianym przypadku. Przez wskazany wyżej czas brak było jakichkolwiek czynności sądu zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy. Doszło zatem we wskazanym okresie do przewlekłości postępowania – polegającej na braku podjęcia czynności zmierzających do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, który to stan utrzymywał się

dłużej niż to konieczne. Opóźnienie nie wynikało z przyczyn mających swe źródło w sprawie, lecz w wadliwym działaniu wymiaru sprawiedliwości. Bezczynność nie była zatem „konieczna” w rozumieniu przepisów procesowych, lecz przeciwnie – była pochodną dystrofii sądownictwa.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na podnoszoną w odpowiedzi na skargę kwestię sytuacji kadrowej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu oraz związanego z tym zwiększającego się obciążenia poszczególnych sędziów w tym sądzie orzekających. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Co więcej w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podnoszone przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu braki kadrowe wynikają ze złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym. To na władzach państwowych spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 z późn. zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17).

Niemniej jednak powołane okoliczności są całkowicie niezależne od stron toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu postępowania, a zwłaszcza od Skarżącego, który swoim zachowaniem nie przyczynił się do wydłużenia czasu jego trwania. Sygnalizowane trudności – choć z punktu widzenia

Sądu Apelacyjnego w Poznaniu mają charakter obiektywny – nie powinny zatem blokować, przez tak długi okres, sprawnego prowadzenia postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie strony skarżącej lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Biorąc pod uwagę całokształt sprawy, w szczególności fakt, że sprawa dotychczas nie została rozpoznana, Sąd Najwyższy zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu niniejszego postanowienia, terminu rozprawy.

Stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie pierwsze u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie strony skarżącej przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł. Zgodnie zaś ze zdaniem drugim ww. przepisu bazowa wysokość sumy pieniężnej, przyznawanej od Skarbu Państwa, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania. Z tych również względów Sąd Najwyższy przychylił się do wniosku pełnomocnika Skarżącego, przyznając mu sumę pieniężną w wysokości 4500 zł, biorąc w tym zakresie pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w tym również dotychczasowy czas trwania postępowania.

Należy zaznaczyć, że – co słusznie przytoczył w skardze pełnomocnik Skarżącego – w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) wskazuje się, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (wyrok ETPCz z 7 lutego 2006 r. *Donnadieu p-ko Francji*, nr 19249/02). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla strony skarżącej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje Skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie I ACa 1176/23,

Stosownie do postanowień art. 12 ust. 4 zdanie drugie u.s.p.p., ww. zasądzona suma pieniężna została przyznana za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania, a zatem od 31 lipca 2015 r. do 29 stycznia 2025 r. Jednocześnie stosownie do art. 12 ust. 4 zdanie piąte u.s.p.p. przyznania suma pieniężna dotyczy okresu, w którym stwierdzono przewlekłość, tj. okresu od 23 sierpnia 2023 r. do dnia 29 stycznia 2025 r.

W ślad za art. 17 ust. 3 u.s.p.p. sąd uwzględniając lub odrzucając skargę z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę. Zważywszy, iż w przedmiotowej sprawie skarga została uznana za zasadą, należało z urzędu zwrócić Skarżącemu uiszczoną przez niego opłatę od skargi.

Koszty postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika Skarżącego, będącego radcą prawnym, zostały ustalone stosownie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935) na kwotę 240 zł, i orzeczone na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.

Janusz Niczyporuk      Paweł Księżak      Maria Szczepaniec

[SOP]

[a.ł]